

KAPITOLY Z DĚJIN FILMU II.

Termíny přednášek:

- 24. 2. 2006
  - Jednotné směry v kinematografii po r. 1945
- 24. 3. 2006
  - Hollywood po r. 1945
- 21. 4. 2006
  - Autorské osobnosti
- 19. 5. 2006
  - Český (československý) film

UKONČENÍ

- Písemný test
  - Znalost povinných textů
  - Orientace v přednesené látce
- Esej
  - Na jedno ze zadaných témat

POVINNÉ TEXTY

- Kristin Thompsonová: Realismus ve filmu: Zloději kol. *Illuminace* 10/1998, č. 2 (30), s. 69-86.
- James Monaco: Úvod: Kamera píše. In: týž, *Nová vlna*. Akademie múzických umění v Praze, 2001. s. 15-24.

ITALSKÝ NEOREALISMUS

1945-1951

CHARAKTERISTIKA

- Kořeny v předválečném it. filmu
- Termín NEOREALISMUS
  - 1943, Umberto Barbero
  - Italský film jako triviální a beze smyslu
  - Příklad ve francouzském poetickém realismu (Carné, Duvivier, Renoir)

ŘÍM, OTEVŘENÉ MĚSTO

- Roberto Rossellini, 1945
- Spolupráce katolíků a komunistů v boji proti nacistům v Římě před příchodem Američanů
- Dokumentární záběry
- Technické nedostatky
- Neherci a epizodická struktura
- Mezinárodní úspěch

NEOREALISMUS

- Nejen styl, ale také ideologie – etická dimenze
- Pozice, ze které neorealisté sledují svět je prvotně etická (morální), postupně přechází v estetickou

HLAVNÍ IDEOLOGIE

- 1) Demokracie, běžní lidé
- 2) Soucitný přístup
- 3) Obavy z fašistické minulosti a budoucnosti země zničené válkou
- 4) Spojení katolického a marxistického humanismu
- 5) Emoce spíše nežli abstraktní myšlenky

STYLISTICKÉ PRVKY

- 1) Epizodická struktura, organicky se odvíjející ze situací a postav
- 2) Dokumentární vizuální styl
- 3) Reálné exteriéry
- 4) Neherci
- 5) Hovorová řeč, dialekt
- 6) Směřování k přirozenému „stylu bez stylu“

ROBERTO ROSSELLINI

- Řím, otevřené město (1945)
- Paisà (1946)
- Německo v roce nultém (1947)
- Stromboli (1949)
- Cesta do Itálie (1953)
- Generál della Rovere (1959)

CESARE ZAVATTINI

- Neoficiální mluvčí neorealistického hnutí
- Běžné a každodenní situace
- Žádné bariéry mezi divákem a realitou
- Neviditelnost řemesla, materiály „nalezené“ spíše než upravené nebo manipulované
- Dramatická svrchovanost běžného života

VITTORIO DE SICA

- Spolupráce s Cesare Zavattinim
- Děti ulice (1946)
- Zloději kol (1948)
- Zázrak v Miláně (1951)
- Umberto D. (1952)
- Horalka (1960)

LUCHINO VISCONTI

- Posedlost (1942)
- Země se chvěje (1948)
- Senso (1954)
- Rocco a jeho bratři (1960)
- Gepard (1963)
- Cizinec (1967)
- Smrt v Benátkách (1970)

KONEC NEOREALISMU?

- Podle většiny historiků neorealismus zanikl na poč. 50. let
- Přesto najdeme stopy i později: první filmy Felliniho a Antonioniho; pod vlivem jsou Ermanno Olmi a bratři Paolo a Vittorio Tavianiové
- Silný mezinárodní vliv

FILMOVÉ UKÁZKY

- Řím, otevřené město (1945)
- Země se chvěje (1948)
- Rocco a jeho bratři (1960)

FRANCOUZSKÁ NOVÁ VLNA

PŘED NOVOU VLNOU: 50. LÉTA

- Filmový průmysl neorganizovaný a průměrný
- Výjimky: Robert Bresson a Jacques Tati

NOUVELLE VAGUE

- Termín se objevil v r. 1959, aby popsal náhlý nástup mladých filmových tvůrců
- Tvůrci Nové vlny začínali jako filmoví kritici v časopisu *Cahiers du cinéma* (editorem André Bazin)

CAHIERS DU CINÉMA

- Přednost dávali filmům intelektuálně hlubokým před zábavnými (ale obě kvality se pro ně nevyklučovaly)
- Odmítali francouzský film 50. let
- Obdivovali americký film (Hitchcock, Ford, Hawks, Welles...)
- Politika autorů – osobní kvality režiséra hlavním měřítkem

PRVNÍ FILMY

- Začali natáčet nezávisle v pol. 50. let
- Koncem 50. let se objevili první celovečerní, nízkorozpočtové a velmi úspěšné filmy: *Nikdo mne nemá rád*, *U konce s dechem* (oba 1959)

VYUŽITÍ NOVÝCH TECHNOLOGIÍ

- 1) Lehké ruční kamery (bez vozíků)
- 2) Lehká přenosná zařízení pro nahrávání synchronního zvuku
- 3) Citlivější filmový materiál (postačovalo běžné denní světlo)
- 4) Objektivy se zoomem (z detailu na celek, bez pohybu kamery)

ZNAKY

- Směšování žánrů
- Techniky reflektující médium filmu: freeze frames, stíračky, zpomalený a zrychlený pohyb...
- Jednoduché zápletky dovolující improvizaci
- Sebereflexivita a odcizení

ZNAKY

- Nekonvenční střih:
  - Flashbacky a nejasná narativní struktura
  - Ostrý střih urychlující akci ale snižující srozumitelnost
- Noví herci: Jean-Paul Belmondo, Jeanne Moreau, Catherine Deneuve, Jean-Pierre Léaud

FRANÇOIS TRUFFAUT

- Nikdo mne nemá rád (1959)
- Střílejte na pianistu (1960)
- Jules a Jim (1962)
- 451° Fahrenheita (1966)
- Inspirace: Jean Renoir a Alfred Hitchcock

JEAN-LUC GODARD

- U konce s dechem (1959)
- Žena je žena (1961)
- Karabiniéři (1963)
- Alphaville (1965)

ALAIN RESNAIS

- Noc a mlha (1955, krátký dokumentární)
- Hirošima, má láska (1959)
- Loni v Marienbadu (1961)

DALŠÍ TVŮRCI

- Claude Chabrol
  - Krásný Serge (1958)
  - Bratřenci (1959)
- Agnès Varda
  - Cléo od pěti do sedmi (1961)

FILMOVÉ UKÁZKY

- Nikdo mne nemá rád (1959)
- U konce s dechem (1959)
- Hirošima, má láska (1959)

DALŠÍ JEDNOTNÁ HNUTÍ

- Britský film 60. let (Rozzlobení mladí muži a „Swinging England“)
- Italský film 60. let (starší režiséři; Pier Paolo Pasolini, Sergio Leone, Ermanno Olmi, Michelangelo Antonioni,
- Východní Evropa (Maďarsko, Polsko, Československo)
- Německo